

עבודת צוות

**איש לא יכול להנהיג לבדו.
דרושה עבודת צוות**

**"שום יחיד לא יכול להנהיג
את העם היהודי לבדו,
רק ביחד נוכל לשנות את העולם"
(הרב זקס)**

איש לא יכול להנהיג לבדו - דרושה עבודת צוות הרב יונתן זקס

מנהיגות היא עבודת צוות

שבע פעמים בבראשית פרק א' אנחנו מוצאים את המילה "טוב". רק פעמיים בתורה כולה מופיע הצירוף "לא טוב". הפעם הראשונה - כאשר א-לוהים אומר: "לא טוב היות האדם לבדו", והשנייה - כאשר יתרו רואה את חתנו, משה, מנהיג ושופט לבדו ואומר לו: "לא טוב הדבר אשר אתה עושה". איננו יכולים לחיות לבד. **איננו יכולים להנהיג לבד. מנהיגות היא עבודת צוות.**

סגנונות מנהיגות

התולדה של כל זה היא שאין סגנון מנהיגות אחד ביהדות. במשך שנות הנדידה במדבר היו שלושה מנהיגים: משה, מרים ואהרן. משה היה קרוב לא-לוהים. אהרן היה קרוב לאנשים. מרים הנהיגה את הנשים ותמכה בשני אחיה. חז"ל אומרים שבזכות כישוריה היו מים לשתות במדבר.

בתקופת המקרא היו שלושה תפקידי מנהיגות שונים: מלכים, כוהנים ונביאים. המלך היה מנהיג מדיני. הכוהן היה מנהיג דתי. הנביא היה איש חזון, גבר או אישה, של אידיאלים ורעיונות. ביהדות, **מנהיגות היא נכס מתהווה של ריבוי תפקידים ופרספקטיבות.** שום יחיד לא יכול להנהיג את העם היהודי לבדו, רק ביחד נוכל לשנות את העולם.

לבנות ביחד

אם רצונכם לחבר בין בני אדם, תנו להם לבנות משהו ביחד. תנו להם משימה שהם יכולים להשלים רק ביחד ובשום אופן לא לבד.

- « מה מגדיר אנשים הפועלים יחד כצוות?
« אילו סוגים של תפקידי מנהיגות קיימים בתוך צוות?
« כיצד נייצר דינמיקה אפקטיבית בין חברי הצוות?
« כיצד נזהה ונחזק את פוטנציאל המנהיגות בקרב הצוותים שלנו?
« האם עבודת צוות היא תמיד חיובית? באילו מצבים יש בה מן הסכנה? עבור מי?

משימה למליאה

הציגו את 'אבן הדרך' של המנהיגות המוצעת כאן על ידי הרב זקס, התייחסו גם לאחד או יותר מן המקורות המופיעים בהמשך וציינו כיצד עיקרון מנהיגותי זה בא לידי ביטוי בעשייה החינוכית שלכם?

מקורות נוספים לעיון והרחבה

שמות פרק ד'

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-ה' בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֶשֶׁם גַּם מֵאֵז דְּבָרָךְ אֶל-עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד-פָּה וּכְבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי... וְעַתָּה לֹךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם-פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֹּר. וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח-נָא בְיָד-תַּנְשִׁלָּח. וַיַּחַר-אַף ה' בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְיֶה אִתְּךָ הַלְלוּ יְדֹעֲתִי כִּי-יִדְבֹּר הוּא וְגַם הִנֵּה-הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרָאָה וְשָׁמַח בְּלִבּוֹ. וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו וְשָׁמַעְתָּ אֶת-הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם-פִּיךָ וְעִם-פִּיהוּ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂנוּ. וְדַבֵּר-הוּא לֹךְ אֶל-הָעָם וְהִיָּה הוּא יְהִי-לָךְ לֶפֶה וְאַתָּה תְהִיָּה-לוֹ לֹא-לֵהִימ. (י-יז)

במדבר י"א

לֹא-אוֹכֵל אֲנֹכִי לִבְדִּי לִשְׂאֵת אֶת-כָּל-הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי... וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶ�ה אֲסֹפֶה-לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעֵת כִּי-הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרֵי וְלִקְחֵת אִתְּכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ:

קוהלת פרק ד'

טוֹבִים הַשְּׁנִיִּים, מִן-הָאֶחָד: אֲשֶׁר יֵשׁ-לָהֶם שְׁכָר טוֹב, בְּעִמְלָם. י כִּי אִם-יִפְּלוּ, הָאֶחָד יָקִים אֶת-חֲבֵרוֹ; וְאִילוּ, הָאֶחָד: שְׁיִפּוֹל, וְאִין שְׁנִי, לִהְקִימוֹ. יא גַם אִם-יִשְׁכְּבוּ שְׁנֵי, וְחָם לָהֶם; וְלֹאֶחָד, אֵיךְ יָחֵם. יב וְאִם-יִתְקַפּוּ, הָאֶחָד - הַשְּׁנִי יַעֲמִדוּ נִגְדּוֹ; וְהַחוּט, הַמְשָׁלֵשׁ, לֹא בְמִהְרָה, יִנָּתֵק. (ט-יב)

אני ואתה נשנה את העולם / אריק איינשטיין

אני ואתה נשנה את העולם: אני ואתה, אז יבואו כבר כולם:
אמרו את זה קודם, לפניי לא משנה
אני ואתה נשנה את העולם: אני ואתה ננסה מהתחלה, יהיה לנו רע, אין דבר, זה לא נורא
אמרו את זה קודם, לפניי, זה לא משנה
אני ואתה נשנה את העולם, אני ואתה נשנה את העולם, אני ואתה, אז יבואו כבר כולם
אמרו את זה קודם, לפניי, לא משנה
אני ואתה נשנה את העולם

לעולם לא תהיה מנהיג גדול / אנדרו קרנגי (1835 - 1919, היה איש עסקים ונדבן אמריקאי)

"לעולם לא תהיה מנהיג גדול אם תעשה הכול בעצמך, או אם תיקח לעצמך את כל הקרדיט."

תדירות מפגש צוות

במחקר שערכו סומך ודרך-זהבי (2005) בחטיבות ביניים בישראל נמצא כי למשתנים ברמת הארגון, לתדירות המפגשים ולהטרוגניות של הצוותים - התרומה הגבוהה ביותר לאפקטיביות של הצוותים בהשוואה למשתנים ברמת הצוות והפרט. הן מדווחות כי ככל שתדירות המפגשים בין חברי הצוות עולה, כך מתחזקת המחויבות והמוטיבציה של חברי הצוות להשגת המטרות והיעדים של הצוות.

סומך, א' ודרך-זהבי, ע'. (2005). המעבר לעבודת צוות בבתי ספר: בחינת הגורמים ברמת הארגון, הצוות והפרט המעכבים או המעודדים אפקטיביות עבודת הצוות.

צוותים במסגרות חינוך חדשניות

Gallimore ואח' (2009) מדווחים על סמך מחקר שנערך באוניברסיטת UCLA כי כאשר מורים עובדים בשיתוף פעולה הדוק בצוותים, בתי הספר מצליחים להעלות את הישגי התלמידים. תפקידם של צוותי ההוראה הוא לתכנן, לתאם וליישם שיטות לימוד המותאמות לצורכי התלמידים. לדברי שרן, שחר ולוין (1998) "במקום מורה אחד האחראי על כיתה הנחשבת ל"טריטוריה" בלעדית שלו מבחינת זירת-הוראה, בית הספר החדשני יחתור להשגת מטרותיו באמצעות עבודת צוות של מורים".

שרן, ש'. שחר, ת' ולוין, ת' (1988). בית הספר החדשני ארגון והוראה. תל-אביב: רמות.